

Tisztelt Kistérségi Polgártársaink!

Tisztelt Olvasóink!

A Borsodi Mezőség vidékfejlesztési kistérség CÖTKÉNY[®] Térségfejlesztő Szövetsége nevében tisztelettel és szeretettel köszöntjük Önöket.

Az FVM Vidékfejlesztési Programok Főosztálya megfogalmazásában a magyar vidék:
a 120 fő/km² vagy az alatti népsűrűségű települések területe, azaz

2796 település, 77 800 km² terület, ahol közel 4 millió ember él.

Nem kétséges, hogy a vidék fejlesztése mindeddig elhanyagolt, de immár végképp halaszthatatlan feladata az egész magyar társadalomnak. Egyaránt indokolják ezt a napi, egyéni megélhetési kényszerek és az új évezred által támasztott közösségi követelmények is.

Meggyőződéssel valljuk, hogy a programunk komplex szemléletére, módszereire való tekintettel alkalmas lehet egyfajta „vidékfejlesztési etalon” szerepkör betöltésére is.

De mit is jelent számunkra a vidékfejlesztés?

A Borsodi Mezőség déli részén az 1990-es évek elején elkezdett és azóta is következetesen folytatott CÖTKÉNY[®]- program az egyik legkorábbi, úgynevezett „alulról jövő kezdeményezésű” vidékfejlesztési törekvés hazánkban. A folyamat állandóan formálódott, erősödött, végül területileg is kiterjedt és 1998 végén felvette jelenlegi formáját. Ez a formáció megfelel a kistérség társadalmi léptékének, a piaci viszonyokhoz való későbbi alkalmazkodási kényszereknek és nem utolsósorban a leendő EU tagságunk illeszkedési elvárásainak. Erre az időre a kormányzat is méltó helyére emelte a vidékfejlesztést és megkezdte intézményesített megvalósítását, a pénzügyi források megteremtését. (Ágazati és területi fejlesztési célelőirányzatok, Széchenyi-terv stb.) Ehhez a folyamathoz az Európai Unió is pénzügyi segítséget nyújt. (PHARE, ISPA, SAPARD, LEADER+ források stb.)

Az Európai Unió Tanácsa a SAPARD rendeletben így fogalmaz:

„A megvalósítandó mezőgazdasági és fenntartható vidékfejlesztési intézkedések egy, a legmegfelelőbb földrajzi szinten kialakítandó program részét képezik.”

Ha ránézünk a térképre, azonnal szembetűnik a „legmegfelelőbb földrajzi szint”. A CÖTKÉNY[®] Térségfejlesztő Szövetség működési területe a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet területe, az azt övező „Környezetileg Érzékeny Terület”-nek minősülő pufferezóna, a Tisza-tó tiszavalki öblözete és a Tisza folyó 436-454 folyamkilométer közötti szakasza által lefedett terület, azaz régies nevén: a Kis-Hortobágy. A természetföldrajzi környezet több mint 50%-a különösen értékes természetvédelmi terület, ami a mezőgazdasági tájhasználat szempontjából meghatározó fontosságú és közel egyformán hat ki a Szövetség valamennyi településére. A mezőgazdasági szakmai nyelv ezt úgy fogalmazta meg, hogy

„kedvezőtlen termőhelyi adottságú terület”.

Ami azonban a kívülállónak csupán egy megfogalmazás, az a helyi emberek sok-sok generációjának a mindennapi nehéz megélhetést jelentette mindig is. Nekik a sorstól ez az egyetlen terület jutott életük színteréül, így számukra ez az egyedüli adottságot jelenti.

A Szövetségnek meghatározóan fontos alapító tagjai Mezőcsát város, a Borsodi Mezőség kistérség „fővárosa”, valamint Tiszavalk, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Ároktő és Mező-nagymihály községek.

A Szövetségbe tömörült települések a Mezőkövesdi és a Tiszaújvárosi Statisztikai Körzetnek, de éppúgy Borsod-Abaúj-Zemplén Megyének is elmaradott és hátrányos helyzetű periferiái. Még ezen is túlmenően a Tisza menti kistérségek hasonló adottságú tagjaival együtt az országon belül egyfajta „belső periferiát” képeznek.

Ezt a folytonos hátrányt a helyi közösségek állandóan tapasztalták. Annak reményében, hogy e hátrány a meghirdetett fejlesztési irányelvek szerint most az egyszer előnyt jelenthet, a kistérség teljes egyetértésben két alapvető szempont szerint szerveződött:

**közel azonos természetföldrajzi adottságok, és ebből származó
azonosnak tekinthető társadalmi-gazdasági elmaradottság.**

Az ilyen szempontok szerinti szerveződés szinte nagyítóként emeli ki az önszerveződő települések nagyfokú elmaradottságának jellemzőit, melyek más szempontok szerinti rendezésben elsikkadnának a statisztikai átlagban.

Szemléletesen így fogalmazza meg ezt a magyar nyelv: „suba a subával, guba a gubával”.

Magától értetődő, hogy a kistérség lakosságának **saját érdekkörében alapvető szüksége van** a természetföldrajzi környezete (tájháza) által biztosítható valamennyi mai és jövőbeli gazdasági haszonvételi lehetőségre, a fenntartható fejlődése szempontjából. Semmiképp sem mondhatunk le más javára ezekről a hasznosítási dimenziókról még akkor sem, ha felkészületlenségünk, tökeszegénységünk, önerők átmeneti hiánya miatt pillanatnyilag nem tudjuk ezeket maradéktalanul ki – és felhasználni megélhetésünk érdekében. A fejlesztési program célja éppen az, hogy ezeket a lehetőségeket a gyakorlati megvalósulás állapotába juttassa. Bízunk abban, hogy a jelenlegi halmozottan hátrányos helyzetünk miatt nem maradunk le örök időkre és hátrányunk nem öröklődik hetediziglen.

Fejlesztési filozófiánk **aktora**, legérdekeltőbb résztvevője a helyi egyén, a lakosság mai és közeljövőbeli generációja, illetve az általuk (jelenleg is vagy a jövőben) birtokolt, működtetett, vezetett és/vagy többük együttműködésében szervezett **helyi vállalkozás**.

A Borsodi Mezőségben a gazdasági tevékenységek hasznát elsősorban a helyi családok **megélhetésében, vagyoni, lélekszámbeli és erkölcsi gyarapodásában mérjük, nem pedig profitban vagy tőkehozadékban**. A fejlesztési program végrehajtása során a kedvezményezettnek helyinek kell lenniük vagy helyivé kell válniuk.

A vidékfejlesztés két legfontosabb szereplője a kistérségek helyi társadalma és a mindenkori politikai hatalom. **A sikeres vidékfejlesztés ugyanis e két csoport együttes, egyidejű, tettekben megnyilvánuló valódi elhatározása nélkül nem valósítható meg.**

Az Európai Unió csatlakozás elvárásai között oly sokat hangoztatott „**szubszidiaritás**” a mi felfogásunk szerint azt jelenti, hogy a kistérség feladata a program életre keltése és időbeli megvalósítása, a kormányzat feladata pedig a megvalósulás feltételeinek biztosítása. A vidékfejlesztés intézményrendszere most van kialakulóban. Különböző fejlesztési források nyílnak meg e célokra is, intézmények jönnek létre a folyamatok irányítására. Örömmel tapasztaljuk ezeket az intézkedéseket, ugyanakkor aggodalommal is: semmiképp nem szeretnénk, hogy

a saját szülőföldjén becsülettel kitartó, és eközben elszegényedő, illetve a városokból elsőként elbocsátott ingázó vidéki lakosság bármilyen okból behozhatatlan hátrányba kerüljön a vidékre (is) irányuló céltámogatási források megnyílása alkalmával.

"A nagyobb szükségét szenvedő területek a koncentrációs alapelveknek megfelelően a ko - finanszírozás mértéke szerint legyenek megkülönböztetve."

Az idézet az európai vidékfejlesztési gyakorlat egyik alapdokumentumának számító Cork-i Nyilatkozatból való. Kistérségünk egyike az ország legnagyobb szükségét szenvedő vidéki területeinek, így fejlesztési programunk sikere nagyrészt azon is múlik, hogy időben érvényesülnek-e a fejlesztési források hozzáférhetőségében a fenti alapelvek.

A Borsodi Mezőség kistérség stratégiai programja egymásra épülő és együttműködő projektek **térben és időben** tudatosan szervezett halmaza. A projektek egymásra épültsége **feltétlen megvalósulási**, a projektek időbeni sorrendisége pedig előre meghatározott **együttműködési garanciákat** igényel. Garantálni kell azt is, hogy a fejlesztés tartama alatt bárhonnán kezdeményezett külső (pl. ágazati) hatás **kizárólag a helyi stratégiába beépülve, annak jogilag is biztosított szerves részeként** érvényesülhessen a területen.

E garanciák nélkül nehezen biztosítható a stratégiai program irányítotttsága, melyet a "fejlesztési kritikus tömeg" eléréséig mindenképpen fenn kell tartani.

A CÖTKÉNY[®] Térségfejlesztő Szövetség fejlesztési stratégiájának két legfőbb célja az, hogy ezt a különösen értékes természetföldrajzi területet újra arra használjuk, amire való és hogy a terület –természetesen korunk színvonalán- közel annyi családot legyen képes eltartani, mint évtizedekkel ezelőtt, de legalábbis ne veszítse tovább a lakosságát.

Ennek eszköze pedig nem lehet más, mint a fejlesztési források terület- és népességarányos része fölötti rendelkezési jog gyakorlása, azaz:

a kistérség lakosságának egyszери újratőkésítése úgy anyagi, mint humán területen.

Gyakorló vidékfejlesztőkként ismerve a vidéki kistérségek tervezett igényeit, állampolgároként pedig ismerve az ország fejlesztési forrásait, örömmel tapasztaljuk, hogy a szükséges pénz összegét tekintve (kellő figyelemmel felhasználva és több éves ütemezéssel) nagyrészt rendelkezésre is áll. Most már "csupán" azt kell elérni, hogy ez a pénz elsősorban (vagy kizárólag) azok számára legyen hozzáférhető, akiknek a saját élete egyben a magyar vidék (történelmileg az ország) jövője: a helyi gazdák, a helyi polgárok számára.

Nyilvánvaló, hogy évtizedek hibáinak káros következményeit nem lehet néhány év alatt maradéktalanul helyrehozni. Az azonban mindenképpen célja a programnak, hogy az elkövetkező 5 évben alakuljon ki a kistérségben az a „kritikus tömeg” a fejlesztés területén, amely a stratégiai programot önfejlődésre képes, visszafordíthatatlan stabil folyamattá teszi a jövőt illetően. A „fejlesztési kritikus tömeg” nagyszámú, terveink szerint száznál több, (esetleg több száz) a stratégiát megtestesítő, helyi megvalósítású konkrét projektet jelent. Családi földbirtokot, termékpályás szövetkezt, információs központot, turisztikai szolgáltatást, oktatást, építőipari vállalkozást, gépjavító-, gyékény- és kosárfonó műhelyt, fodrászatot, juhászatot, halastavat, gulyát, legelőt, erdőt, mezőt és bármi mást, amiből vagy aminek a segítségével tisztességes munkával meg lehet élni, és amivel a tájat ugyanúgy meg tudjuk őrizni unokáink számára, mint ahogy azt elődeink őrizték számunkra évszázadokon át.



Tisztelt kistérségi Polgártársaink!

Az országban megindult és az intézményesülés állapotában van a vidékfejlesztés. Látható már egy jelentős fejlődés a közelmúltban, de még sok a kiforratlanság is. Egyvalami azonban teljesen biztos: a saját pénzügyi igényeinket és terveinket senki nem fogalmazza meg, a kistérségi együttműködésünket senki nem szervezi meg, az akaratunkat senki nem érvényesíti helyettünk. Kérjük tehát a pályázati lehetőségek optimális kihasználása érdekében a leendő fejlesztésekben érdekelt kistérségi lakosokat, intézményeket, vállalkozásokat, hogy (akik ezt eddig még nem tették meg) a kistérségi stratégiai rendszerbe illesztés céljából fejlesztési és pályázati elképzeléseikkel írásban (névvel, címmel, max. egy oldalban) jelentkezzenek a Szövetség címén:

CÖTKÉNY[®] Térségfejlesztő Szövetség 3464 Tiszavalk Templom utca 2.

A Szövetség Elnöksége nevében

Mikola István elnök

Sárvári Attila irodavezető

Tiszavalk, 2000. szeptember

1.1. A HELYZETFELTÁRÁS EREDMÉNYEINEK RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA, BEMUTATÁSA

A kistérség stratégiai pozícióit alapvetően meghatározzák az arányaiban döntő többségű (több mint 50%), különösen magas természeti értéket képviselő táji adottságok.

A korábbi évtizedekben a nagyüzemi termelés kiszolgálására előnytelenül átalakított táj nem igazolta vissza az ehhez fűződő reményeket. Visszafordíthatatlan károk ugyan nem keletkeztek, de a gazdaságilag hibás rendszer egy olyan degradációs folyamatot generált, amelynek a végeredménye a napjainkat jellemző, jelentősen leromlott gazdasági - társadalmi - környezeti állapot.

A fejlesztési program feladata, hogy a korábbi, helyi szleng szerinti „természetvédelemmel sújtott terület” kategóriából átvezesse a helyi gazdaságot a CARPE normáknak megfelelő, „Igen fontos Érzékeny Természeti Terület” kategóriába. (Az FVM-KÖM 1999-es országos regiszterében a Borsodi Mezőség a 10-es sz. terület).

A helyi mezőgazdaságot a táji adottságoktól idegen, esetenként környezetkárosító, alacsony hatékonyságú technológia és nehezen értékesíthető, minőségi és termelékenységi hiányosságokat hordozó termékszerkezet jellemzi. A szántóföldi növénytermesztés az alacsony AK értékek miatt igen kis jövedelmezőségű, az állattenyésztés az erre alkalmas természeti adottságok ellenére messze elmarad az optimálistól.

A magántulajdonban lévő termőföldek birtokstruktúrája nagyrészt elaprózódott, önálló piac-képes gazdálkodásra alkalmatlan szerkezetű.

A viszonylag kis számú, EU mércével már értékelhető méretű középbirtok (20-100 ha) fejlődési források hiányában többnyire csupán vegetál.

Reményt keltő viszont néhány első fecskeként tapasztalható, magyar tulajdonú, közösségi működtetésű, életképes mezőgazdasági formáció jelenléte.

Aggodalmat keltenek azonban azok a birtok- és termelőingatlan-mozgások, amelyek a térség lakossága életterének jelentős szűküléséhez vezethetnek. Ezek általában felszámolás során kerülnek a piacra, az utánpótlási árak néhány százalékáért. (Pl. Tiszabábolnán közművesített, térburkolattal ellátott, egy hektáros udvarral bíró, 10 000 m² beépített alapterületű 7 db épületet magában foglaló volt tsz-major 4 200 000 Ft-t, azaz 420 Ft/m² épületáron kelt el a térségtől idegen tevékenység céljára.)

Ez a jelenség már a termőföldeknél is tapasztalható. (Pl. a tiszavalki tsz. felszámolásakor 400 ha termőföld cca. 1 600 000 Ft-ért, azaz 4000 Ft/ha áron kétes jogi körülmények között került ki a falu befolyása alól.)

Az állami szervezetek vidékfejlesztést illető korábbi koncepciótlansága ugyancsak erősítette ezt a folyamatot. (Pl. a Dél-Borsodi Állami Gazdaság privatizációja során 4300 ha termőföld, a kistérség mintegy 14 %-a került ki Mezőcsát város és Mezőnagymihály község jelenlegi és leendő gazdáinak termelési lehetőségei közül, külföldi érdekeltségbe évi 50 Ft/ha bérleti díj ellenében.)

Mindegyik esetben a vidékfejlesztésben közömbös, sőt ellenérdekelt külső (nem térségbeli) tőke a kedvezményezett. Az első esetben egy debreceni, a második esetben egy budapesti, a harmadik esetben egy olasz illetőségű személy, ill. cég.

Az érdekérvényesítésre kevésbé képes, dezinformált, átmenetileg kohézió nélküli lakosság ezt a folyamatot nem tudja megállítani, ennél fogva élettere szűkül.

A túlzott birtokkoncentrációk következményeként egységnyi nagyságú termőföldterület egyre kevesebb embert tart el, a kistérség népességmegtartó ereje ezáltal nem növekszik.

A csekély számú, főként kényszer szülte helyi vállalkozások sem tőkeerőben, sem szervezethez nem érdemi ellenfelei a kizárólag profitorientált külső tőke képviselőinek.

Az állam által jelenleg erőteljesen generált, várva várt vidékfejlesztési intézkedések és támogatások a bennük rejlő anyagi ígéretek valószínűleg erősíteni fogják kistérségünkben is a külső tőke térnyerési ambícióit. Az EU csatlakozás közelsége és realitása fel fogja értékelni a Borsodi Mezőség rossz minőségű földjeit is. Ennek előnyeit azonban nem a térségtől idegen pénz- befektetőknek, még kevésbé külföldieknek kell élvezni, hanem a helyi lakosságnak.

A kistérségre az erdőgazdálkodás az erdőszűltség jelentéktelen mértéke miatt nem jellemző. Az erdőterületek növelése azonban sok szempontból szükségszerű.

A kistérség nem mezőgazdaság jellegű, egyéb gazdasága hatásában és mértékében viszonylag kis jelentőségű. Hosszútávon sikerrel kecsegtető tevékenységként - ugyan még csak jelzésértékű arányokban - megjelent már a turizmus. A kiváló helyi adottságok a turisztikai szolgáltatásokat - térségi szintű programmá szervezve - jelentős növekedésre készíthetik.

A kistérség környezeti állapota elfogadható. Ez azonban nem a megfelelő szintű technológiai kezelésnek, hanem a helyi tevékenységek viszonylag kismértékű környezeti terhelésének köszönhető. Megoldásra vár a szemét- és szennyvízkezelés.

A természetvédelem rendkívül fontos tényezője a kistérségnek, a vidékfejlesztési folyamat természetföldrajzi és gazdasági alapját képezi. Ezen a téren a legjobb a helyzet, köszönhetően az elmúlt évek szakmai munkájának.

A kistérség legfontosabb, meghatározó szervező tényezője az ősi tiszai árteret, legelőket, vízjárásokat, mocsarakat idéző puszták, a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet. Térségfejlesztő Szövetségünk a pusztát övező települések társadalmából szerveződött, a közös életterüket jelentő természetföldrajzi környezet, gazdálkodási adottságaik, közösségi és termelési hagyományaik - mindezek meghatározó azonossága hatására.

A Bükk Nemzeti Park Igazgatósága, mint a terület kezelője, egyben a Térségfejlesztő Szövetség tagja, már a kezdetektől aktívan részt vett a program formálásában. Az Igazgatóság természetvédő módszere nem csupán korlátozás és tiltás, hanem a helyi lakossággal, mezőgazdasági termelőkkel együttműködő irányítás, tanítás, okszerű segítség, s a térségi bizalom megszerzése és megőrzése is jellemzi.

A kistérségben elkezdett és alkalmazott módszer alighanem a leghatékonyabb formáció az aktív természetvédelem területén.

A demográfiai helyzetkép enyhén öregedő tendenciát és folyamatos népességfogyást mutat. A helyzetfeltárásban feldolgozott statisztikai adatok rövid időintervalluma nem mutatja azt a hosszú távú trendet, amelyet a helyi lakosság így fogalmazott meg: „tanulj, fiam, hogy el tudj innen menni”. Ez a folyamat nyilvánvalóan összefüggésben van az elmúlt évtizedek gazdasági, társadalmi jellemzőivel.

Az emberi erőforrások vizsgálatánál a fejlesztés szempontjából a helyi lakosságot három rétegre oszthatjuk:

- a változásellenes (pozícióföltő vagy sérült személyiségű) ellenérdekeltek csoportjára;
- a közömbösek, tanácstalanok csoportjára;
- a fejlesztésben elemi erővel érdekeltek aktív csoportjára.

Az utóbbiak vezető szerepre való felkészítésével, helyzetbe hozásával és a tanácstalanok aktivizálásával, az ellenérdekeltek háttérbe szorításával végrehajtható az a tudati váltás, amely egyik feltétele a program sikerének.

A kistérség foglalkoztatási helyzete igen rossz. A munkanélküliség meghaladja úgy az országos mint az ezt meghaladó regionális átlagot. Javulást csak a program végrehajtásától várhatunk.

A helyi lakosság őrzi kulturális örökségét, főként az idős korosztály által.

A falumegújítás területén az önkormányzatok folyamatos aktivitása, és a hétvégi háztulajdonosok megjelenése sikerrel lassította a települések romlását. Különösen a Tisza menti falvakban - főként a nyaralótulajdonosok - előbb stabilizálták, majd jelentősen emelték a kis értékű lakóingatlanok forgalmi értékét. (Pl.: Tiszdorogmán 40-50 m²-es, rossz állapotú parasztház 1999-ben átlagos, 300 négyzetméteres portával 1.000.000 Ft értéket képviselt.) Ezeket az ingatlanokat felújítják, rendbe teszik, erre inspirálva a helyi lakosságot is. Arányuk esetenként eléri a falu ingatlanállományának 30 %-át.

Összefoglalva:

A kistérségben egyszerre van jelen egy élettér és vagyonvesztéssel, humán erózióval, pesszimizmussal jellemezhető régen tartó degradációs folyamat, ugyanakkor nagy erővel indult meg egy gazdasági- társadalmi fejlődési törekvés, amelynek egyedüli kedvezményezettje és nyertese a helyi lakosság mai és jövőbeni generációja lehet.

A BORSODI MEZŐSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI ÉS AGRÁRSTRUKTÚRA ÁTALAKÍTÁSI PROGRAMJA

II. szakasz: Stratégiai program

Gesztor:

CÖTKÉNY TÉRSÉGFEJLESZTŐ SZÖVETSÉG
DÉL-BORSOD FELEMELKEDÉSÉÉRT EGYESÜLET

Képviselő:

Mikola István elnök
Sárvári Attila irodavezető

Tel: 30 / 2 487 587
e-mail: cotkeny@cotkeny.hu

1999. december

**A Borsodi Mezőség kistérség vidékfejlesztési programját
vezető és szervező csoport**

Programgazda:

Cötkény Térségfejlesztő Szövetség
3464 Tiszavalk, Templom u. 2.

Elnök:

1. Mikola István, polgármester

Elnökségi tagok:

2. Arnóth János, polgármester

3. Bodnár Mihály, köztisztviselő

Ellenőrző Bizottság:

4. Hencz Zsolt, polgármester

5. Széki Gézőné, polgármester

6. Varga István, polgármester

Fejlesztési Iroda vezető:

7. Sárvári Attila, vidékfejlesztési menedzser

Települési fejlesztési csoportok:

Mezőcsát város:

10. Kuli Sándor, mg. vállalkozó

11. Taskó József, mg. vállalkozó

12. Hajdú István, alpolgármester, IPOSZ elnök

13. Domján László, önkormányzati osztályvezető

14. Zarándy János, vállalkozó

15. Papp László, vállalkozó

16. Csorba György, mg. vállalkozó, FKGP aktivista

17. Tóth Zoltán, mg. vállalkozó

18. Faragó János, szövetkezeti vezető

Tiszavalk:

19. Berzétei Józsefné, önkormányzati képviselő

20. Kovács Vince, mg. vállalkozó

21. Domonkos Józsefné, önkormányzati képviselő

Tiszababolna:

22. Birinyi Tamás, iskolaigazgató
23. Vaszilkó János, mg. vállalkozó
24. Sárvári Zsolt, vállalkozó

Tiszadorogma:

25. Lakatos Zoltán, mg. vállalkozó
26. Sánta József, vállalkozó
27. Koczka József, vállalkozó

Ároktő:

28. Csernaburczky Gyula, alpolgármester
29. Monokiné Bujdosó Hajnal, iskolaigazgató
30. Fejes Gábor, mg. vállalkozó
31. Gál Károly, mg. vállalkozó
32. Győri Kálmán, mg. vállalkozó

Mezőnagymihály:

33. Áfra Lajos, kereskedő
34. Holló Ferenc, mg. vállalkozó
35. Bogárdi Ferenc, közigazdász, mg. vállalkozó
36. Bodó József, mg. vállalkozó

A települési fejlesztési csoportok egyben a Cötkény Térségfejlesztő Szövetség Tanácsadó Testületét alkotják. Tagjait az Alapszabály 5.5.1. pontja szerint az Elnökség kérte fel a települések polgármestereinek javaslata alapján.

TARTALOMJEGYZÉK

TÉRKÉP	2
TARTALOMJEGYZÉK	3
1.1. A HELYZETFELTÁRÁS EREDMÉNYEINEK RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA, BEMUTATÁSA	4
1.2. CÉLKITŰZÉSEK	8
1.2.1. Általános célkitűzések	8
1.2.2. Speciális célkitűzések	8
1.3. FÖLDRAJZI ÖSSZEFÜGGÉSEK	9
1.4. PRIORITÁSOK	9
1.5. ALPROGRAMOK	10
1.6. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	10
I. PRIORITÁS: -TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME ÉS FEJLESZTÉSE	9.
I.1. Tájrehabilitációs alprogram	9
I.2. Alkalmos tájhasználat kialakításának alprogramja	10
I.3. Természeti értékek bemutatásának alprogramja	10
I.4. Környezetvédelmi alprogram	10
II. PRIORITÁS: -A GAZDASÁGI STRUKTÚRÁK ÁTALAKÍTÁSA A NEMZETI ÉS A CARPE IRÁNYELVEKNEK MEGFELELŐEN	11
II.1. Termelési alapok megőrzésének alprogramja	11
II.2. Farmok kialakításának alprogramja	11
II.3. Halastavak kialakításának alprogramja	11
II.4. Vadgazdálkodási alprogram	13

<u>III. PRIORITÁS: A GAZDASÁG DIVERZIFIKÁLÁSA</u>	13
III.1. Gazdasági közösségek létrehozásának alprogramja	13
III.2. A gazdaság diverzifikálásának alprogramja	14
<u>IV. PRIORITÁS: ERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE ÉS ELÉRÉSE A TÉRSÉGBEN</u>	14
IV.1. Szervezési erőforrások alprogramja	14
IV.2. Humán erőforrásfejlesztés alprogramja	14
<u>1.7. AZ INTÉZKEDÉSCSOPORTOK ÜTEMEZÉSE</u>	16
<u>AZ ÜTEMEZÉS SZÖVEGES INDOKLÁSA</u>	17
<u>1.8. PÉNZÜGYI TERV</u>	18
I. Prioritás: természeti értékek védelme és fejlesztése	18
II. Prioritás: gazdasági struktúrák átalakítása	19
III. Prioritás: a térségi jövedelmek növelése, diverzifikálás	19
IV. Prioritás: erőforrások fejlesztése és elérése	21
<u>1.9. BORSODI MEZŐSÉG – JÖVŐKÉP</u>	24
<u>1.9.1. A STRATÉGIAI PROGRAM INDIKÁTOR RENDSZERE</u>	24
I. Prioritás: Természeti értékek védelme, fejlesztése	24
II. Prioritás: A gazdasági struktúrák átalakítása	26
III. Prioritás: A térségi jövedelmek növelése, a gazdaság diverzifikálása	28
IV. Prioritás: Erőforrások fejlesztése és elérése	30
<u>1.9.2. A STRATÉGIAI JÖVŐKÉP SZÖVEGES ISMERTETÉSE</u>	31
1.9.2.1. Természetföldrajzi jövőkép	31
1.9.2.2. Gazdasági jövőkép	31
1.9.2.3. Társadalmi jövőkép	32

1.2. CÉLKITŰZÉSEK

1.2.1. Általános célkitűzések¹

- A külső természeti értéket képviselő táji adottságok kapacitását növelni, az okszerű és fenntartható tájhasználatban rejlő optimális gazdasági hasznosulás elérése érdekében.
- A létbiztonság és az életminőség javítása a térség népességmegtartó erejének helyreállítása érdekében.
- A humán és vagyoni degradációs folyamatokat megállítani.

1.2.2. Speciális célkitűzések

Teljes tájrehabilitáció²:

- Az ősi tiszai ártér jellemzőinek visszaállításával, a helyi társadalom termelési hagyományainak reaktiválásával, a kulturális építészeti hagyományok megőrzésével és fejlesztésével felkészülni és megfelelni a nemzeti szükségletnek ill. a CARPE normáinak.
- A helyi társadalom mai és közeljövőbeli generációját egyéni ambíció, vagyon, tudás és közösségi önszerveződés, érdekérvényesítés szempontjából alkalmassá tenni az előbbiek végrehajtására és fenntartható, általános jólétet biztosító működtetésére.
- A felszíni vízháztartás-szabályozás lehetőségének kialakítása.
- Ősi folyómedrek, holtágak, mocsarak helyreállítása.
- Az elgazosodott gyepterületek revitalizálása.
- A legalacsonyabb termőértékű szántók visszagyepesítése.
- Őshonos fafajokból álló erdők telepítése.
- A térségben folytatandó gazdasági tevékenységek végső eredményként essenek egybe a természetvédelmi kezelés követelményeivel.
- A térségi élettér fölötti helyi közösségi befolyást korlátlanul megőrizni.

¹ A térség különleges adottságaiból következően ez egyben a legnagyobb hatékonyságú aktív természet-, környezet-, és vízminőség-védelmet is jelenti.

² Tudomásunk szerint jelenleg ez Európa legnagyobb volumenű ilyen irányultságú terve.

1.3. FÖLDRAJZI ÖSSZEFÜGGÉSEK

A speciális célkitűzésként megfogalmazott Tájrehabilitáció hatással lesz a térség egészére.

A fejlesztési stratégia gazdaságra és humán erőforrás fejlesztésre vonatkozó részei is (tekintettel a térség viszonylag kis méretére és a homogén táji-gazdasági-emberi adottságokra) szintén általánosan vonatkoztathatók a kistérség minden településére.

Specializáló sajátosságként jelenik meg a kistérség

- déli településein (Tiszavalk, Tiszabábolna, Tiszadorogma) a Tisza közelsége, ami a vizekhez, vízpartokhoz kapcsolódó tevékenységek (nádtermesztés, halgazdálkodás, horgászturizmus, stb.) megjelenését eredményezi;
- északi településein az épülő M3-as autópálya, amely a jó megközelíthetőség és a megnövekedett gépjárműforgalom kínálja lehetőségek révén az autózók kiszolgálására (szervizelés, vendéglátás, a kistérség múzeumszerű bemutatása) a szállítási idő lerövidülésének köszönhetően kisipar megjelenésre ad lehetőséget.

1.4. PRIORITÁSOK

I. Természeti értékek védelme és fejlesztése

Cél: a térség tájhasználatában a természet-, környezet-, és vízminőség-védelemnek legfontosabb gazdasági tényezőként való alkalmazása. A nagyüzemi mezőgazdasági termelés kiszolgálására korábban hiábavalóan és előnytelenül átalakított táj eredeti, ősit idéző képének kialakítása.

II. A gazdasági struktúrák átalakítása a nemzeti és a CARPE irányelveknek megfelelően

Cél: a helyi társadalom saját élettere és stratégiai fontosságú javai fölötti befolyásának megőrzése. A helyi lakosság magántulajdonában lévő gazdasági formációk kialakítása az egyén kockázat- és felelősségvállalására alapozva.

III. A gazdaság diverzifikálása

Cél: a térségben megtermelhető jövedelmek növelése és helyben tartása érdekében magas feldolgozottságú termékek (lehetőleg fogyasztói végtermék) előállításának elősegítése. A tájrehabilitáció és gazdasági struktúra váltás biztosította magasabb szintű adottságokra alapozva a térség gazdaságának diverzifikálása.

IV. Erőforrások fejlesztése és elérése a térségben

Cél: az előbbi három prioritás érvényesülését lehetővé tevő egyéni és közösségi ismeretek megszerzésének biztosítása, a helyi társadalmi aktivitást kiváltó és ébren tartó kormányzati (hatósági), illetve a megvalósulást lehetővé tevő pénzügyi garanciák megszerzése.

1.5. ALPROGRAMOK

I. Prioritás : természeti értékek védelme és fejlesztése.

- I.1. Alprogram: Tájrehabilitáció*
- I.2. Alprogram: Alkalmos tájhasználat*
- I.3. Alprogram: Természeti értékek bemutatása*
- I.4. Alprogram: Környezetvédelem*

II. Prioritás: gazdasági struktúrák átalakítása

- II.1. Alprogram: Termelési alapok megőrzése*
- II.2. Alprogram: Farmok kialakítása.*
- II.3. Alprogram: Halastavak*
- II.4. Alprogram: Vadgazdálkodás*

III. Prioritás: a térségi jövedelmek növelése, diverzifikálás

- III.1. Alprogram: Gazdasági közösségek létrehozása*
- III.2. Alprogram: A térségi tevékenységek diverzifikálása*

IV. Prioritás: Erőforrások fejlesztése és elérése

- IV.1. Alprogram: Szervezési erőforrások*
- IV.2. Alprogram: Humán erőforrásfejlesztés*

Az egyes alprogramok tartalmi kifejtése megtalálható az intézkedéscsoportokról szóló fejezetben (1.6.).

1.6. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK

I. Prioritás - Természeti értékek védelme és fejlesztése

I.1. Tájrehabilitációs alprogram

Intézkedéscsoportok:

I.1.1. A vízháztartás szabályozása

Cél a vízszabályozó műtárgyak: gátak, bukók, átereszek, stb. építése, üzembe helyezése.

I.1.2. A természetes vízhálózat optimalizálása

Cél a szélsőséges vízháztartási helyzetek kiküszöbölése.

I.1.3. Gyepterületek regenerálása

Cél a kaszálók és legelők talajállapotának és növényi összetételének javítása, fiatalítása, következetes hasznosítása.

I.1.4. Erdősültség növelése

Cél ligetszerű erdők, facsoportok telepítése őshonos fafajokkal.

I.1.5. Külterületi utak állapotjavítása

Cél több tíz km külterületi mezőgazdasági út szilárd burkolattal való fedése.

I.1.6. Épített környezet védelme

Cél a települések, a települési épületek, tanyák külső megjelenésének javítása, hagyományos épített értékek védelme.

I.2. Alkalmas tájhasználat kialakításának alprogramja

Intézkedéscsoportok:

I.2.1 A táji adottságokhoz illeszkedő új típusú mezőgazdasági technológiák elterjesztése

Cél egy bemutató módszertani központ kialakítása és működtetése. A központ termelési funkciója mellett új típusú mezőgazdasági termelési technológiákat bemutató és oktató tevékenységet lát el az alábbi területeken:

- legeltetéses állattenyésztés,
- tájhagyományos növénytermesztés,
- gyógy- és fűszernövény-termesztés,
- nádtermelés,
- méztermelés.

I.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása

Cél a fosszilis energiahordozók arányának csökkentése a kistérség energiaellátásában. Ennek érdekében olyan beruházások valósulnak meg, amelyek révén lehetővé válik a

- bio-dieselolaj termelés,
- mezőgazdasági melléktermék (hulladék) hő-hasznosítása,
- napenergia hasznosítása,
- erdők energiacélú hasznosítása,
- a szélenergia hasznosítása.

I.3. Természeti értékek bemutatásának alprogramja

Intézkedéscsoportok

I.3.1. Természeti és természetvédelmi bemutató központ kialakítása

Cél a térség ökológiai súlypontjában egy, a térség természeti és épített értékeit és az itt folyó természet-, ill. tájvédelmi, és tájrehabilitációs tevékenységet bemutató központ kialakítása. Ez egyúttal a tanösvények kiindulópontja is.

I.3.2. Természetvédelmi tanösvények kialakítása

Cél a kistérség alapos, ugyanakkor ökológiailag nem káros bemutatását lehetővé tenni a turisták széles rétegei számára. Ennek érdekében gyalogos, lovas, kerékpáros és vízi útvonalak kerülnek kialakításra, ismertető, felvilágosító táblák kerülnek kihelyezésre.

I.4. Környezetvédelmi alprogram

I.4.1. A kommunális szemét elhelyezésének megoldása a falvakban

Cél a települések kommunális szeméttelhelyezésének megoldása érdekében szemétkerakó és -kezelő telepek építése, a szemétszállítás körülményeinek javítása.

II. Prioritás - A gazdasági struktúrák átalakítása a nemzeti és a CARPE irányelveknek megfelelően

II.1. Termelési alapok megőrzésének alprogramja

Intézkedéscsoportok:

II.1.1. Térségi programbank létrehozása³

A programbank célja, hogy ne kerüljenek ki a jelenleg alacsony tőkeerejű helyi lakosság kezéből jövője alapját jelentő javai, így:

- termőföldje, ingatlanjai,
- termelőeszközei,
- területhasználati joga, stb.

Ennek érdekében tervezzük külső (nem SAPARD) források igénybevételével átmeneti időre e javak közösségi tulajdonba vonását, hogy azokat később a helyi lakosságból kikerülő vállalkozók rendelkezésére bocsáthassuk. Ez a bank egyúttal megakadályozza a külső - a térségi érdekeket figyelmen kívül hagyó - spekulatív tőke túlzott térnyerését, ezzel is biztosítva a stratégia célok érvényesülését.

II.2. Farmok kialakításának alprogramja

Intézkedéscsoportok:

II.2.1. Gazdálkodásra alkalmas méretű birtokok kialakítása⁴.

Cél a jelenleg rendkívül felaprózott birtokszerkezet átalakítása oly módon, hogy a kialakuló összefüggő birtoktesteken eredményes, piacra is termelő gazdálkodás valósulhasson meg. A működés kialakításakor a nemzeti és a CARPE elvárásainak való megfelelést kiemelt célnak tekintjük, aminek eredményeként a térség a SAPARD program befejeződése utáni időszakban is alkalmas lesz támogatások révén térségi érdekeket szolgáló külső tőke (nemzeti és EU források) bevonására.

II.2.2. Földhasználati jogok rendezése⁵

Cél, hogy a helyi gazdák az állam tulajdonában, a Bükki Nemzeti Park kezelésében lévő területek lehetséges részein újra gazdálkodjanak. A program eredményeként piaci igényeket is kielégítő, ugyanakkor a természet- és tájvédelmi célokat megvalósító termelő gazdaságok jönnek létre.

II.3. Halas tavak kialakításának alprogramja

Intézkedéscsoportok:

II.3.1. Ártéren kívüli halastavak kialakítása

Cél a térségben néhány olyan nagy vízfelületű halastó kialakítása, amely árutermelés mellett feladatának tekinti az őshonos halfajok tenyésztését.

II.3.2. Ártéri halastó kialakítása

Cél Tiszabábolna közelében a Tisza hullámterében egy "halbölcsőde", azaz ívató-tó kialakítása.

³ Ez nem SAPARD forrásból kerül megvalósításra

^{4,5} Ezek nem SAPARD forrásból kerülnek megvalósításra

II.4. Vadgazdálkodási alprogram

Intézkedéscsoportok:

II.4.1. Élőhely fejlesztési intézkedések.

Cél az állatok természetes élő-, táplálkozó-, búvóhelyéül szolgáló reliefek kialakítása, pl. vadföldek, migrációs folyosók, stb.

II.4.2. Vadászati létesítmények intézkedések.

Cél olyan vadtenyésztő telepek és vadászati létesítmények kialakítása, amelyek egyrészt a vadon élő állatállomány növekedését segítik, másrészt javítják a vadászat körülményeit. Vadászlesek, vadetető, gyakorló pályák, vadnevelő telepek építésére kerül sor.

III. Prioritás - A gazdaság diverzifikálása

III.1. Gazdasági közösségek létrehozásának alprogramja

Intézkedéscsoportok:

III.1.1. TЭСZ-ek létrehozása

Cél ágazatonként termelő-értékesítő szervezetek megalakítása. Legelő gazdálkodáson alapuló juh, szarvasmarha, kecske és ló tartás termékpályái alakulnak ki, főként őshonos fajtákból. A növény ágazatban a szántóföldi repce- és takarmánytermesztés, a hagyományos kertészeti termelés, nád-, gyógynövény-, gyümölcs-, méz-, és fűzvesző-termelés jellemző a térségre. A szervezetek működésében hangsúlyos szerepet kap a biotermékek termékpályájának működtetése.

III.1.2. Minőségbiztosítási rendszer létrehozása

Cél egy önszerveződésen alapuló monitoring hálózat kialakítása a termékek kívánt minőségben történő előállítására és e minőség folyamatos biztosítása érdekében.

III.1.3. Állategészségügyi rendszer létrehozása

Cél egy, a kistérség minden gazdálkodóját folyamatosan, megfelelő szakmai színvonalon ellátó állategészségügyi monitoring rendszer kialakítása és működtetése.

III.1.4. Biogazdálkodás elterjesztése

Cél, hogy a természetvédelmi oltalom alatt álló területeken csak bio termelési mód legyen alkalmazható. A biotermelésben érintett gazdák ilyen irányú képzésben részesülnek.

III.1.5. Farmigazgatási rendszer kialakítása

Cél a kistérség mezőgazdaságát jelentő termelési folyamatokat ellenőrizhetővé és tervezhetővé tenni. A gazdák önszerveződésére alapuló farmigazgatási rendszer kialakítása révén a gazdaságok önkéntes csatlakozásával megteremtődik ennek feltétele. A csatlakozást érdemi és megbízható piaci, értékesítési, támogatási rendszerekről szóló, pénzügyi híradások révén tesszük vonzóvá a gazdák számára. Ez a kezdetben önállóan működő szaktanácsadási és marketing szervezetek integrálását jelenti a rendszerbe.

III.1.6. Szaktanácsadás rendszer kialakítása

Cél egy, a program első szakaszában elsősorban a farmok kialakításához és beindításához szükséges mezőgazdasági, jogi, pénzügyi, Európai Unió, CARPE, stb. szakismeretek közvetítését biztosító szervezet létrehozása és működtetése. Később - jelenlegi elképzelésünk szerint - a farmok működéséhez, a hosszú távú, eredményes gazdálkodáshoz szükséges információellátást a farmigazgatási rendszer alszervezeteként működve biztosítja.

III.1.7. Marketingszervezet létrehozása

Cél a kistérség termékeit szervezett módon értékesíteni a belső piacon, illetve a világpiacon. Ennek érdekében egy önszerveződésre épülő marketingszervezet jön létre és működik, amely a piaci információk alapján termelő gazdaságok termékeinek biztosít piacot. Működése szorosan kapcsolódik a TÉSZ-ekhez, a program későbbi szakaszában a farmigazgatási rendszer részét képezi.

III.1.8. Feldolgozó kapacitások kiépítése

Cél, hogy a kistérségben megtermelt élelmiszerek minél magasabb feldolgozási szinten kerüljenek ki a térségből. Ennek érdekében a kistérség legfontosabb termékeinek tárolását és feldolgozását biztosító beruházások létesülnek: pl. hűtőház, vágóhíd, halfeldolgozó üzem.

III.2. A gazdaság diverzifikálásának alprogramja

Intézkedéscsoportok:

III.2.1. Turizmus fejlesztése

Cél a kistérség turisztikai célú bemutatása oly módon, hogy a turizmus révén a térségi lakosság minél szélesebb rétege juthasson bevételhez. Ennek érdekében tovább bővül a turisztikai kiszolgáló rendszerek köre: panzió, kemping, lovarda, sportvadász pálya létesül. Létrejön egy vagy két turisztikai információs és koordinációs központ, amely a kistérség turisztikai szolgáltatásainak népszerűsítése mellett a szolgáltatások bővítésével, a kapcsolódó koordinációval is segíti e programelem eredményességét.

III.2.2. Kézműipar fejlesztése

Cél a térség nyersanyagaira, hagyományaira épülő piacképes termékeket előállító kézműves műhelyek kialakítása és működtetése.

III.2.3. Szolgáltató ipar fejlesztése

Cél a helyi iparosok foglalkoztatásával a fejlesztési tevékenységek beruházásaihoz kapcsolódó pénztőke térségben tartása.

III.2.4. Környezet és természetvédelmi Kht. alakítása és működtetése⁵

Cél az átmenetileg közösségi tulajdonú vagy gazdátlan földterületek ápolása. Munkaerő szükségletét a helyi lakosság köréből elégíti ki, ennek következtében a jövedelempótló támogatásnak és munkanélküli segélyek kézzel fogható, érzékelhető értékeket teremtenek. Feladatát később fokozatosan veszik át a megerősödött gazdák. A fejlesztés végén a kizárólagos közösségi tulajdonban maradó tájelemek rendszeres karbantartását végzi.

⁵ Ez nem SAPARD forrásból kerül megvalósításra

IV. Prioritás - Erőforrások fejlesztése és elérése a térségben

IV.1. Szervezési erőforrások alprogramja

Intézkedéscsoportok:

IV.1.1. Térségi marketing fejlesztése

Cél a program ismertté tétele a megyei, regionális és országos döntéshozók előtt. A rendszeres információáramoltatás révén elkerülhető, hogy tájékozatlanság miatt a kistérséget érintő döntésekkor hátrányos határozatok szülessenek.

IV.1.2. Piacinformációs és EU harmonizációs intézkedések

Cél egy olyan adatbázis létrehozása és fenntartása, amely a legfrissebb piaci információkat, az Európai Unió aktuális döntéseit figyeli és továbbítja a kistérség érintett rétegeihez. Az adatbázis működtetése a kistérségi koordinációs iroda feladata. Tevékenysége révén folyamatosan helyzetben maradnak a térség vállalkozói és hosszú távon képesek lesznek eredményesen tevékenykedni.

IV.1.3. Irányítottság biztosító intézkedések

Cél az éppen felálló kistérségi koordinációs iroda működtetése. A fejlesztés elméleti alapját képezi és a siker legfontosabb helyi feltétele a korlátlan kistérségi együttműködés. Az intézkedés csoport célja ennek az együttműködésnek olyan erejű kialakítása, hogy semmilyen belső esemény ne legyen képes ezt érdemben megintgatni. Elháríthatóvá válik a változás ellenesség, a dezinformáció, a szűk csoport- vagy egyéni, általában rejtett érdekek érvényesülésének stratégiát veszélyeztető hatása. Kialakul az a stabil térségi szereposztás, amely megakadályozza a belső verseny feltámadását.

IV.2. Humán erőforrásfejlesztés alprogramja

Intézkedéscsoportok:

IV.2.1. Morális erőforrások generálása

Cél a térségi lakosság önbizalmának, egymás iránti bizalmának, identitástudatának, ambícióinak erősítése, a térségi közérzet javítása, az információellátottság növelése. Ennek érdekében folyamatos térségi kommunikációt valósítunk meg: helyi újság és kábeltévéhálózat jön létre és működik.

IV.2.2. Oktatási intézkedések

Cél a helyi társadalom felkészítése az új típusú kihívásokra. Ennek érdekében az alap- és középfokú oktatásban megjelennek a térség stratégiai céljai. Az oktatási intézmények feladatköre kiegészül a felnőttoktatással a szükséges szakterületeken. Az intézkedés célja az iskolák felkészítése az új feladatra.

IV.2.3. Közösségfejlesztési intézkedések

Cél a térségi aktív csoportok, egyének együttműködésének kialakítása és segítése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, a generáció váltás előkészítése. Az intézkedés keretében közösségfejlesztési tréningek zajlanak le az egyes célcsoportok körében. A CÖTKÉNY Térségfejlesztő Szövetség a programozási és (főként a sikeres) fejlesztési folyamatot a leghatékonyabb közösségfejlesztési technikának tekinti.

1.7. AZ INTÉZKEDÉSCSOPORTOK ÜTEMEZÉSE

Prioritások, alprogramok, intézkedéscsoportok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
I. Prioritás : természeti értékek védelme és fejlesztése.							
<i>I.1. Alprogram: Tájrehabilitáció</i>							
I.1.1. Vízháztartás-szabályozás	X	X					
I.1.2. A természetes vízhálózat optimalizálása		X					
I.1.3. Gyepterületek regenerálása	X	X	X	X			
I.1.4. Erdősültség növelése		X	X	X	X		
I.1.5. Külterületi utak állapot javítása		X					
I.1.6. Épített környezet védelme	X	X	X	X			
<i>I.2. Alprogram: Alkalmas tájhasználat</i>							
I.2.1. Új típusú mg-i technol. meghonosítása	X	X					
I.2.2. Megújuló energiaforrások		X	X	X	X	X	
<i>I.3. Alprogram: Természeti értékek bemutatása</i>							
I.3.1. Természetvédelmi bemutató központ	X						
I.3.2. Természetvédelmi tanösvények		X	X				
<i>I.4. Alprogram: Környezetvédelem</i>							
I.4.1. Szemétkezelés.		X	X	X	X		
II. Prioritás: gazdasági struktúrák átalakítása							
<i>II.1. Alprogram: Termelési alapok megőrzése</i>							
II.1.1. Térségi programbank	X	X					
<i>II.2. Alprogram: Farmok kialakítása.</i>							
II.2.1. Birtokrendezés	X	X	X	X			
II.2.2. Földhasználati jogok rendezése	X	X					
<i>II.3. Alprogram: Halastavak</i>							
II.3.1. Ártéren kívüli halastavak kialakítása			X				
II.3.2. Hullámtéri ívató-tó		X					
<i>II.4. Alprogram: Vadgazdálkodás</i>							
II.4.1. Vadföldek kialakítása		X					
II.4.2. Vadászati létesítmények.		X	X				
III. Prioritás: a térségi jövedelmek növelése, diverzifikálás							
<i>III.1. Alprogram: Gazdasági közösségek létrehozása</i>							
III.1.1. TЭСZ-ek létrehozása	X	X	X	X	X		
III.1.2. Minőségbiztosítási rendszer			X				
III.1.3. Állategészségügyi rendszer	X	X	X	X			
III.1.4. Biogazdálkodás elősegítése		X	X				
III.1.5. Farmigazgatási rendszer.				X			
III.1.6. Szaktanácsadási rendszer	X						
III.1.7. Marketingszervezet létrehozása				X			
III.1.8. Feldolgozó kapacitások kiépítése			X	X	X	X	
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006

<i>III.2. Alprogram: A térségi tevékenységek diverzifikálása</i>							
III.2.1. Turizmus fejlesztése	X	X	X	X	X	X	
III.2.2. Kézműipar fejlesztése	X	X	X	X			
III.2.3. Szolgáltató ipar fejlesztése	X	X	X	X	X	X	
III.2.4. Környezet- és tájapoló közhasznú társaság.	X	X	X	X			
IV. Prioritás: Erőforrások fejlesztése és elérése							
<i>IV.1. Alprogram: Szervezési erőforrások</i>							
IV.1.1. Térségi marketing fejlesztése	X	X	X	X			
IV.1.2. Piacinformációs és EU harmonizációs intézkedések	X	X	X	X	X		
IV.1.3. Irányítottág biztosító intézkedések	X	X	X	X	X	X	X
<i>IV.2. Alprogram: Humán erőforrásfejlesztés</i>							
IV.2.1. Morális erőforrások generálása	X	X	X	X	X	X	X
IV.2.2. Oktatás	X	X	X	X	X	X	X
IV.2.3. Közösségfejlesztés	X	X	X				

Az ütemezés szöveges indoklása

A SAPARD program 7 éves idő intervallumát - bizonyos átfedésekkel - három fő részre osztottuk az ütemezés szempontjából. Elérendő cél, hogy a lehetséges források nagy hányadát felkészültségünk folytán meg tudjuk szerezni, ugyanakkor fontos, hogy a program belső társadalmi egyensúlya folyamatosan fennmaradjon és a már elkészült projektek szolgáljanak alapul a fejlesztés folytatásához.

1. Szakasz: 2000 - 2001

A teljes program végrehajtásának jogi és az együttműködést, irányítottágot garantáló keretét képező intézkedések. A program megvalósulásának valószínűségét bizonyító erővel demonstráló, főként tájékoztató jellegű közösségfejlesztési és információ biztosító intézkedések beindítása. A legjobban előkészített, azonnal indítható egyéb intézkedések és projektek. A legfontosabb éven túli intézkedések beindítása.

2. Szakasz: 2001 - 2003

Az első szakasz eredményeire, tapasztalataira és iniciáló hatására alapozva felkészíteni és aktivizálni a további projekteket. Folytatni az aktuális éven túli intézkedéseket. A szakasz végére elérni azt a kritikus fejlesztési tömeget, amely projektek összessége létszámban és felkészültségben már alkalmas a CARPE normáinak átvételére és alkalmazására.

3. Szakasz: 2003 - 2006

Az előző két szakaszban kikristályosodott, stabil alapokon tapasztalatot szerzett, erre oktató helyi lakosság széles rétegei által létrehozni kívánt projektek kivitelezése. A már kialakult rendszerbe szerveződött vállalkozások nagyszámú együttműködő partnert igénylő nagyberuházásai. Az időközben esetleg bekövetkező EU csatlakozás nyújtotta új lehetőségekre való felkészültség elérése.

1.8. PÉNZÜGYI TERV

A feltüntetett értékek millió Ft-ban értendők

	2000 közpénz - önerő	2001 közpénz - önerő	2002 közpénz - önerő	2003 közpénz - önerő	2004 közpénz - önerő	2005 közpénz - önerő	2006 közpénz - önerő	Összesen
<i>I. Prioritás : természeti értékek védelme és fejlesztése</i>								
<i>I.1. Alprogram: Tájrehabilitáció</i>								
I.1.1. A vízháztartás- szabályozás	18 - 6	36 - 12						54 - 18
I.1.2. A term. vízhá- lózati optimalizálása		9 - 3						9 - 3
I.1.3. Gyepterületek regenerálása	4 - 1	4 - 1	5 - 5	5 - 5				18 - 12
I.1.4. Erdősültség nö- velése		4 - 1	5 - 5	5 - 5	5 - 5			19 - 16
I.1.5. Külterületi utak állapotjavítása		13 - 5						13 - 5
I.1.6. Épített környe- zetvédelme	18 - 6	18 - 6	50 - 50	10 - 10				96 - 72
<i>I.2. Alprogram: Alkalmas tájhasználat</i>								
I.2.1. Új típusú me- zőgazdasági techno- lógiai elterjesztése	37 - 13	37 - 13						74 - 26
I.2.2. Megújuló ener- giaforrások alkalma- zása		200 - 200	50 - 50	50 - 50	50 - 50	50 - 50		400 - 400
<i>I.3. Alprogram: Természeti értékek bemutatása</i>								
I.3.1. Természetvé- delmi bem. központ	60 - 20							60 - 20
I.3.2. Természetvé- delmi tanösvények		5 - 1	5 - 1					10 - 2
<i>I.4. Alprogram: Környezetvédelem</i>								
I.4.1. Szemétkezelés		18 - 6	27 - 9	27 - 9	18 - 6			90 - 30
I. Prioritás összesen	137 - 46	344 - 248	142 - 120	97 - 79	73 - 61	50 - 50	-----	843 - 604

	2000 közpénz - önerő	2001 közpénz - önerő	2002 közpénz - önerő	2003 közpénz - önerő	2004 közpénz - önerő	2005 közpénz - önerő	2006 közpénz - önerő	Összesen
<u>II. Prioritás: gazdasági struktúrák átalakítása</u>								
<i>II.1. Alprogram: Termelési alapok megőrzése</i>								
II.1.1. Térségi programbank létrehozása *								
<i>II.2. Alprogram: Farmok kialakítása</i>								
II.2.1. Birtoktestek *								
II.2.2. Földhasználati jogok rendezése								
<i>II.3. Alprogram: Halastavak</i>								
II.3.1. Ártéren kívüli halastavak			10 - 10					10-10
II.3.2. Ívató-tó		9 - 3						9-3
<i>II.4. Alprogram: Vadgazdálkodás</i>								
II.4.1. Előhely fejlesztés.		5 - 1						5 - 1
II.4.2. Vadászati létesítmények		9 - 3	18 - 6					27 - 9
II. Prioritás össz.	-----	23 - 7	28 - 16	-----	-----	-----	-----	51 - 23
<u>III. Prioritás: a térségi jövedelmek növelése, diverzifikálás</u>								
<i>III.1. Alprogram: Gazdasági közösségek létrehozása</i>								
III.1.1. TЭСZ-ek létrehozása	10 - 10	30 - 30	50 - 50	50 - 50	60 - 60			200-200
III.1.2. Minőségbiztosítási rendszer			9 - 3					9-3
III.1.3. Állategészségügyi rendszer	3 - 1	3 - 1	5 - 1	9 - 3				20 - 6
III.1.4. Biogazdálkodás elősegítése		5 - 1	5 - 1					10 - 2
III.1.5. Farmigazgatási rendszer				9 - 3				9-3
III.1.6. Szaktanácsadási rendszer	9 - 3							9-3
III.1.7. Marketing				9-3				9-3
III.1.8. Feldolgozás			50 - 50	100 - 100	100 - 100	150 - 150		400-400
<i>III.2. Alprogram: A térségi tevékenységek diverzifikálása</i>								
III.2.1. Turizmus fejlesztése	30 - 30	20 - 20	50 - 50	50 - 50	50 - 50	100 - 100		300-300
III.2.2. Kézműipar fejlesztés	5 - 5	15 - 15	20 - 20	20 - 20				60 - 60
III.2.3. Szolgáltató-	5 - 5	45 - 45	20 - 20	10 - 10	10 - 10	10 - 10		100-100

* Nem SAPARD forrásból kerül megvalósításra

ipar fejlesztése								
III.2.4. Környezet- és tájapoló Kht.*								
III. Prioritás össz.	62 - 54	118 - 115	209 - 195	257 - 240	220 - 220	260 - 260		1126 - 1084
<i>IV. Prioritás: Erőforrások fejlesztése és elérése</i>								
<i>IV.1. Alprogram: Szervezési erőforrások</i>								
IV.1.1. Térségi marketing fejlesztése	1 - 0	2 - 0	1 - 0	1 - 0				5 - 0
IV.1.2. Piacinformációs és EU harmonizációs intézkedések.	1 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0			5 - 0
IV.1.3. Irányítottág biztosító intézkedések	5 - 0	5 - 0	5 - 0	5 - 0	5 - 0	5 - 0	5 - 0	35 - 0
<i>IV.2. Alprogram: Humán erőforrás fejlesztés</i>								
IV.2.1. Morális erőforrások generálása	10 - 0	5 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0	1 - 0	20 - 0
IV.2.2. Oktatás	5 - 0	10 - 0	40 - 0	20 - 0	10 - 0	10 - 0	5 - 0	100 - 0
IV.2.3. Közösség fejlesztés	15 - 0	10 - 0	5 - 0					30 - 0
IV. Prioritás összesen	37 - 0	33 - 0	53 - 0	28 - 0	17 - 0	16 - 0	11 - 0	195 - 0

2.sz.Táblázat ÖSSZESÍTŐ

	2000 közpénz - önerő	2001 közpénz - önerő	2002 közpénz - önerő	2003 közpénz - önerő	2004 közpénz - önerő	2005 közpénz - önerő	2006 közp -öner	Összesen közpénz - önerő
I. PRIORITÁS	137 - 46	344 - 248	142 - 120	97 - 79	73 - 61	50 - 50	-----	843 - 604
II. PRIORITÁS	-----	23 - 7	28 - 16	-----	-----	-----	-----	51 - 23
III. PRIORITÁS	71 - 57	127 - 115	214 - 196	262 - 240	220 - 220	260 - 260	-----	1126 - 1084
IV. PRIORITÁS	37 - 0	33 - 0	53 - 0	28 - 0	17 - 0	16 - 0	11 - 0	195 - 0
MINDÖSSZESEN	245 - 103	527 - 370	437 - 332	387 - 319	310 - 281	326 - 310	11 - 0	2215 - 1711

A pénzügyi terv szöveges indoklása

A pénzügyi terv összhangban van az ütemezéssel. A közpénz és önerő arányának, valamint a forrás indikátorok tényleges összetevőinek pontosítása csak a pályázati feltételek konkrét ismeretében lesz lehetséges. Már a programkészítés során mintegy 120 induló projekt javaslatot jeleztek a lakossági, vállalkozói és intézményi résztvevők. Az operatív programozás nyilvánvalóan tisztább képet fog adni a tényleges pénzügyi feltételek ismeretében, addig azonban csak a mellékelt becslésre szorítkozhatunk.

1.9. BORSODI MEZŐSÉG - JÖVŐKÉP

1.9.1. A stratégiai program indikátor-rendszere

I. Prioritás: Természeti értékek védelme, fejlesztése

I.1. Alprogram Tájrehabilitáció			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
I.1.1. Vízháztartás-szabályozás	60	A kistérség felszíni vízkészletének szabályozásához szükséges műtárgyak elkészülnek.	A szükséges vízmennyiség mindenkor rendelkezésre áll, termőterület kapacitása regenerálódik, a jelenleginek többszörösére nő, alapot képezve a mg-i szerkezetváltáshoz.
I.1.2. A természetes vízhálózat optimalizálása	10	Az időszakos tófelületek (belvíztározók) és állandó vízfelületek, nádasok, zombékos mocsarak területe megnövekszik.	A vizek szabályozhatatlansága miatti belvízveszély csökken, a szántó művelésű területek termelési biztonsága növekszik. Stabil talajvízszint alakul ki. A haltenyésztés feltételei megteremtődnek. A tájkép javul, a biodiverzitás jelentősen nő.
I.1.3. Gyepterületek regenerálása	17	A jó minőségű kaszálók és legelők területe megnő.	Termelési alap biztosítható több tízezer állat legeltetéses tartásához és takarmányozásához. A tájkép hasonul az eredetihez. A biodiverzitás jelentősen nő.
I.1.4. Erdősültség növelése	20	A szórványos erdőcsoportok, ligetek, az őshonos faállomány területe megnövekszik.	Javul a térség mikroklímája. A tájkép hasonul az eredetihez. A biodiverzitás jelentősen nő. A fafeldolgozás később lehetővé válik.
I.1.5. Külterületi utak állapotjavítása	15	Növekszik a szilárd burkolatú külterületi utak hossza.	A külterületi közlekedés lehetősége állandó és biztonságos lesz, a mg-i termelés technikai feltételei javulnak. A turizmus közlekedési feltételei javulnak. A külterületi javak őrzési, védelmi, bemutatási lehetőségei javulnak. Életminőség javul.
I.1.6. Épített környezet védelme (Falufelújítás, településképvédelem)	100	Megnő a jó állapotú kül- és belterületi ingatlanok száma, javul a települések külső megjelenése.	A helyi lakosság identitása, lokálpatriotizmusa növekszik. A népességmegtartó erő növekszik. A tájkép és élet minőség javul.

I.2. Alprogram. Alkalmas tájhasználat kialakítása			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
I.2.1. A táji adottságokhoz illeszkedő új típusú mezőgazdasági technológiák elterjesztése (organikus mintatánya)	80	Létrejön egy módszertani központ gyakorlati termelésre és ezzel párhuzamosan oktatásra.	Több száz helyi és más térségből érkezett mezőgazdasági termelő gyakorlati és elméleti oktatásban részesül a természetkímélő technológiák elsajátítására érdekében. Az új típusú technológiák tömeges elterjedésének lehetősége realizálódik. A térség önbizalma növekszik, a munkahelyek száma szintén.
I.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása	400	Bio dieselolaj előállító üzem épül és működik. Szél és mg-i hulladékhasznosító kis kapacitású fűtőművek készülnek.	Környezeti terhelés csökken. A fosszilis energiahordozók felhasználása csökken. A komposztként nem hasznosítható szerves hulladék hőenergiaként hasznosul. A bio dieselolaj üzemanyagként szolgál a mg-i gépekben. A repcetermesztés elterjed, természetvédelmi célokat is szolgálva. A nap és szél energia hasznosul.
I.1.3. Alprogram. Természeti értékek bemutatása			
I.3.1. Természeti és természetvédelmi bemutató központ kialakítása	60	A térség ökológiai súlypontjában létrejön egy természetvédelmi bemutató bázis.	Lehetőség nyílik a laikusok, turisták részére a térség természeti és épített értékeinek szakszerű bemutatására, a térségben folyó tevékenységek hatásainak, gyakorlatának szakszerű kutatására, a nagyközönség széleskörű tájékoztatására.
I.3.2. Természetvédelmi tanösvények kialakítása	10	Gyalogos, kerékpáros, lovas és vízi úthálózat alakul ki megközelítőleg a kistérség egészén a szükséges információs táblákkal.	Lehetőség nyílik a páratlan szépségű és természeti értékekben gazdag terület laikus turista tömegek által zavarás mentes, logikusan szervezett látogatásra, a természetvédelem népszerűsítésére.
I.4. Alprogram. Környezetvédelem			
I.4.1. Szemétkezelés.	100	Megépül(nek) a kommunális szemétkezelő telep(ek).	A környezeti terhelés csökken, a csúf látványt nyújtó szemétkerékek eltűnnek, rend és természetes tisztaság lesz jellemző a térségre. Működés nyílik a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére.

II. Prioritás: A gazdasági struktúrák átalakítása

II.1. Alprogram. Termelési alapok megőrzése. Élettér fölötti befolyás biztosítása			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
II.1.1. Térségi programbank létrehozása	200	A stratégia biztonságos végrehajtásához szükséges ingatlanok, jogok közösségi rendelkezésbe kerülnek, különös tekintettel a termőföldre.	Az instabil, bizonytalan sorsú javak nem kerülnek ki a térség befolyása alól. Kiszámíthatóság és tervezhetőség alakul ki minden stratégiai területen. A program végrehajtása külső érdekek hatására nem kerül veszélybe. A fejlesztést gátló spekuláció nem képes pozícióba kerülni.
II.2. Alprogram. Farmok kialakítása			
II.2.1. Gazdálkodásra alkalmas méretű birtokok kialakítása	800	A gazdálkodási célszerűségnek és az EU- CARPE elvárásainak megfelelő birtok szerkezet alakul ki, megnő az újfajta elvárásoknak megfelelően működő farmok száma.	A létrejött gazdaságok forgalomképesek, megteremtődnek a termékszerkezet sokszínűségének feltételei, a birtokok a CARPE feltételeinek megfelelően képesek működni, így további forrásbevonásra van kilátásuk, informális rendszerbe szerveződnek.
II.2.2. Földhasználati jogok rendezése	10	A helyi gazdák birtokai mellé rendelődik az állami földterület arányos része, az állami alapfeladatokat is biztosító és az azon túlmenő hasznosulás céljából.	A helyi gazdák az árutermelés mellett optimális szinten ellátják a tájhasználat és -védelem feladatait is, életterüket megőrzik.
II.3. Alprogram. Halastavak.			
II.3.1. Ártéren kívüli halastavak kialakítása	10	A nagy kiterjedésű, állandó vízfelületű őshonos halak tenyésztésére alkalmas halastavak száma nő.	A haltenyésztés és későbbi feldolgozás gazdasági hatására nő a térség jövedelemtermelő kapacitása. A tavak a turizmusban a horgászat céljára is hasznosíthatóak. Természeti erőforrás szempontjából előnyösen befolyásolják a teljes térség vízviszonyait. A tájkép javul, a biodiverzitás növekszik.
II.3.2. Ártéri halastó kialakítása (hullámterí ivató-tó).	10	A foki gazdálkodás hagyományait is ápoló „halbölcsőde” alakul ki.	A Tisza folyó és a Tisza-tó vízszint ingadozásából származó, a halak természetes szaporodását rendkívüli mértékben rontó káros hatás nem tud érvényesülni. Évente több tonna ivadék hal adható vissza a folyónak.

II.4. Vadgazdálkodás			
II.4.1. Vadföldek kialakítása.	5	Kis kiterjedésű, kifejezetten a vadon élő állatok élő- búvó- és táplálkozó helye céljából szolgáló reliefek alakulnak ki.	A betakarítás utáni időszakban természetes táplálékforrás létesül vadon élő állatoknak. Az állomány növekszik, minősége javul. A biodiverzitás növekszik.
II.4.2. Vadászati létesítmények.	30	Vadtenyésztő telepek jönnek létre, nő a vadászati létesítmények száma.	A vadászható vadfajok állománya mennyiségben növekszik. A kulturált, élményszerző vadászati szempontok minden területen érvényesülnek. A vadászturizmus bevétele növekszik.

III. Prioritás: A térségi jövedelmek növelése - gazdaság diverzifikálása

III.1. Alprogram. Gazdasági közösségek létrehozása. (Valamennyi projekt a TÉSZ-ek felügyelete alatt áll.)			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
III.1.1. TÉSZ-ek létrehozása	200	TÉSZ-ek jönnek létre a célágazatokban a meglévő és újonnan alakuló, erre alkalmas szervezetek integrátori közreműködésével.	A mezőgazdasági termékszerkezet átalakul a stratégiai céloknak megfelelően. Az EU-ban kvótával szabályozott, a helyi adottságoknak megfelelő termékek maximuma termelődik a térségben. A termelés mennyisége és minősége eléri az önálló nagykereskedelemre alkalmas mértéket.
III.1.2. Minőség-biztosítási rendszer	10	Önszerveződésen alapuló monitoring hálózat alakul ki a termékek kívánt minőségén tartására.	Homogén, EU szabványoknak megfelelő minőségű termékek előállítására képes a kistérség társadalma.
III.1.3. Állategészségügyi rendszer	20	Állatorvosi monitoring rendszer alakul ki.	Egészséges, piac- és tenyészképes állatállomány jellemző a térség egészében.
III.1.4. Biogazdálkodást elősegítő intézkedések.	10	1. Nő a biotermelésben résztvevő, szakképzett gazdák száma. 2. Nő a biogazdaságok száma a kistérségben.	Messzemenően érvényesülnek a természetvédelmi érdekek. A biogazdálkodásból következő jobb piaci érvényesülés lehetőségét felismerik és megtapasztalják a gazdák, és önrdekből óvják a természetvédelmi értékeket. A kistérség bevételei is megemelkednek.
III.1.5. Farmigazgatási rendszer	10	Létrejön egy központi mezőgazdasági információs bázis.	Valamennyi termelő a tervezéshez, irányításhoz szükséges adatait képes és hajlandó regisztrálni. A termelési rendszer irányíthatóvá és ellenőrizhetővé válik.
III.1.6. Szaktanácsadási rendszer kialakítása	10	Szolgáltató iroda létesül a térség gazdáinak.	Valamennyi termelő igénybe tudja venni a szakmai, piaci, könyvelési stb. szolgáltatást termelési döntései meghozatalához.
III.1.7. Marketing-szervezet létrehozása	10	Térségi marketing iroda létesül.	A térség termékei a legjobb kondíciókkal kerülnek a legszélesebb piacra.
III.1.8. Feldolgozó kapacitások kiépítése	400	Nő a feldolgozó kapacitások száma a kistérségben.	A helyi termékek nagyrészt csomagolt, közvetlen fogyasztásra szánt minőségi végtermékként kerülnek ki a térségből.

III.2. Alprogram. A gazdaság diverzifikálásának alprogramja			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
III.2.1. Turizmus fejlesztése	300	1. Megnö a kistérség turisztikai beruházásainak száma. 2. Turisztikai információs központok alakulnak.	A térség turizmusa nagyságrendekkel növekszik, az ez irányú kapacitás- a terhelhetőség határáig - optimálisra bővül. A térségi jövedelmek növekszenek. A turizmus multiplikátor hatása az összes térségi tevékenységben érvényesül.
III.2.2. Kézműipar fejlesztése	60	Kézműipari műhelyek létesülnek.	A térségben hagyományos kézműipari tevékenységek kereskedelmi mértéket érnek el. A turizmus által képviselt belső és egyéb külső piacon a marketing biztosítja a jövedelmek növekedését.
III.2.3. Szolgáltatóipar fejlesztése	100	Kialakul a fejlesztés időszakát szolgáló kivitelezői kapacitás és a személyi szolgáltatások tárgyi feltételét biztosító egyéb műhelyek.	Már a fejlesztési célú beruházások időszakában ezek jövedelemtartalma a térségben marad a helyi kivitelezői szolgáltatások által. A megnövekvő helyi jövedelmek eltartják a helyi személyi szolgáltatókat, a belső jövedelmek visszaforgatásra kerülnek. A térség életminősége javul.
III.2.4. Környezet- és tájapoló közhasznú társaság alakítása	30	Létrejön és megkezd működését a közhasznú társaság.	A térség közösségi tulajdonú vagy gazdátlan földterületei ápolat külsejűek. A térség közhasznú munkásai foglalkoztatáshoz és többletjövedelemhez jutnak.

Prioritás: IV. Erőforrások fejlesztése és elérése

IV.1. Alprogram. Szervezési erőforrások			
Intézkedés csoportok	Forrás indikátor [millió Ft]	Eredmény indikátor	Következmény indikátor
IV.1.1. Térségi marketing fejlesztése	5	A program ismertté válik a megyei regionális és országos politikai döntéshozók előtt.	A hatósági intézkedések prioritást biztosítanak a program végrehajtásának. A kormányzati és EU-s támogatások optimalisan hasznosulnak a térségben. Hatásukat tekintve önköltő, koncepciótlan kormányzati intézkedések nem érvényesülnek. A program keltette szinergiák képesek érvényesülni. Az iteráció konkrét értelmet nyer, a szubszidiaritás öngazgató és kohézió teremtő napi gyakorlattá válik.
IV.1.2. Piacinformációs és EU harmonizációs intézkedések	5	Biztos, garantált forrású, valódi adatbázis jön létre a fejlesztési döntések megalapozásához.	A térség fejlesztési stratégiája folyamatosan egyeztethető a kormányzati és Uniós elképzelésekkel, a külső változásokra időben fel lehet készülni.
IV.1.3. Irányítottság biztosító intézkedések.	35	Jogi garancia jön létre az együttműködés biztosítására, valamint fejlesztési iroda jön létre a gyakorlati teendők ellátására,.	A kistérségben folyó sokirányú fejlesztési tevékenységek egymással egyeztetve, a szinergiahatások erősítésével, a felesleges konkurencia kiszűrésével zajlanak. Kizárólag az együttműködő helyi érdekek képesek érvényesülni.
IV.2. Alprogram. Humán erőforrásfejlesztés			
IV.2.1. Morális erőforrások generálása	20	Helyi újság és kábeltévé hálózat jön létre. Az információ közkinccsé válik.	A célzott helyi irányultságú információk felébresztik és erősítik a térségi önbizalmat, az egymás iránti bizalmat, az identitástudatot, az egyéni ambíció rendkívül fontos tényezőit. A térségi közérzet ennek kapcsán javul.
IV.2.2. Oktatás	100	Az általános iskolák és a középiskola felkészül a célirányos feladatok ellátására.	A térségre jellemző hiányos és korszerűtlen tudásanyag nagy energiákkal pótlásra kerül. Az oktatás célcsoportként kezeli a szakirányú felnőtt oktatást a gazdaképzés és a diverzifikált tevékenységek területén. Az ifjúsági oktatás kiegészül a stratégia célkitűzéseit biztosító ismeretekkel.
IV.2.3. Közösségfejlesztés	30	Közösségfejlesztési programok zajlanak le.	Felelős együttműködés jön létre a térségben. A hátrányos helyzetű csoportok pozitív diszkriminációban részesülnek.

1.9.2. A stratégiai jövőkép szöveges ismertetése

1.9.2.1. Természetföldrajzi jövőkép

A fejlesztés eredményeként kialakult tájkép felidézi a térség ősi, tiszai ártér jellegét. Halastavak, belvízi víztározók, vízkormányzó csatornák, náddal borított időszakos vízállások biztosítják a térség felszíni vízkészletének szükséges és elégséges szinten tartását. Kivédhetővé váltak a korábbi szélsőséges vízjárás, a túl sok vagy túl kevés víz okozta káros hatások. A legjobb minőségű szántókon a kiszámítható, stabil vízszint eredményeként a korábbinál lényegesen nagyobb termelési biztonsággal dolgoznak a gazdák.

Jóléti, haszon és energia célú erdőterületek megjelenése teszi változatossá a tájat, gazdasági hasznosulással elégitve ki a természetvédelmi követelményeket is. Az életet jelentő víz hatására jelentősen feldúsult legelők, kaszálók jelentik a gazdasági alapot az újjá szervezett, extenzív állattenyésztés számára. A pusztát újra benépesítő gulyák, csordák, nyájak legelői mellett az erdők, nádasok, cserjések, zombékos tocsogók a vadon élő állatok sokaságának biztosítják az élő-búvóhelyet. A minden évszakban járhatóvá lett legfontosabb dűlőutakon a felújított aktív tanyák lakói mellett gyakori látvány a kerékpározó, lovaskocsizó turistacsoport is. A fajgazdag, természeti értékekben bővelkedő terület természetes módon biztosít egy migrációs ökológiai folyosót a Bükk-hegység és a Tisza folyó között, hozzájárulva a biodiverzitás növeléséhez.

Mindezt a térség lakói, önkormányzatai, civil szervezetei, vállalkozói és az illetékes állami szervezetek együttműködése, a korábban használaton kívüli vízkormányzó műtárgyak reaktiválásával és a hiányzók pótlásával, üzembe helyezésével érték el, melyek segítségével a térség vízháztartása szabályozhatóvá vált. Az alkalmazott környezet- és természetvédelem a Borsodi Mezőség társadalmának tájhasználati gyakorlatában (mint alapvető gazdasági tényező) hozzájárul a fenntartható fejlődés kívánatos folyamatához.

1.9.2.2. Gazdasági jövőkép

A nagyszámú, önérdékből együttműködő, különböző méretű és tevékenységű vállalkozás adja a helyi termelés gerincét. Jól értékesíthető, piacokonform mezőgazdasági termék-szerkezet alakult ki. A vállalkozások termelési, értékesítési, feldolgozási együttműködései (termékpályás szövetkezetek, gépkörök, integrációs szerveződések, stb.) képesek nagykereskedelmi mennyiségű, jól értékesíthető minőségű termék előállítására.

Nagyrészt érvényesül az a gazdasági célkitűzés, melynek megfelelően a helyben megtermelt alapanyagból a fogyasztási végtermékig valamennyi feldolgozási fázis profitja a helyi társadalom érdekeltségében marad.

Az ökoturizmus minőségi és program követelményeit kielégítő turisztikai szolgáltatások egyéges értékesítési hálózatba szervezve, jelentősen hozzájárulnak a térségi jövedelmek növeléséhez.

A turizmus jelentősebb mértékű megjelenése a helyi kézműipar termékei számára is további, vásárlóerőt képviselő külső piacot jelent.

A szervezeten, tudatosan a térségen belül felhasznált források jövedelemtartalma enyhítette a térségi munkanélküliség égető gondjait.

A közösségi érdekű, környezet- és természetvédelmi munkákat végző közhasznú társaság megjelenése nonprofit, de értelmes, értéktermelő munkahelyeket jelent a munkanélküli járadékból és jövedelem pótló támogatásból élők számára. Ezzel oldja a munkátlan megélhetés, mint társadalmi jelenség okozta térségi feszültséget, "helyére billen a világ".

1.9.2.3. Társadalmi jövőkép

A munkával és saját vagyon működtetésével biztosított megélhetés jellemző a térségre.

A kiszámíthatóság nyújtotta biztonságérzet hatására nyugodt és aktív a helyi társadalom.

A térségi szereplők szimbiózisszerű, tudatosan összehangolt tevékenysége kohéziós tényezőként hat a térség életére.

A növekvő jövedelmek, a javuló társadalmi közérzet, a megfelelő életminőség helyben tartja és gyarapítja a lakosságot minden tekintetben (lélekszámban, erkölcsi, szellemi és vagyoni értékekben egyaránt).

A saját erőből elért pozíció felértékeli előttük lakóhelyük minőségét, önbizalmat, identitástudatot, a helyi értékek iránti büszkeséget ad az embereknek.

Az őket megillető helyre kerül a vallás, az oktatás, újra kialakulnak azok a vidéki önszabályozó mechanizmusok, melyek birtokában a magyar falvak több évszázadon át bizonyították, hogy létezik fenntartható fejlődés.